



Yaşayan Bilim İnsanlarının Akademik Hayat Hikâyelerine Yönelik Görüşleri¹

Doç.Dr. Doç.Dr. Gürbüz Ocak
Afyon Kocatepe Üniversitesi-Türkiye
gocak@aku.edu.tr

Doç.Dr. İjlal Ocak
Afyon Kocatepe Üniversitesi-Türkiye
iocak@aku.edu.tr

Arş.Gör.Ahmet Yamaç
Afyon Kocatepe Üniversitesi-Türkiye
yamac87@gmail.com

Bil.Uzm.Aylin Yazıcıoğlu
Afyon Kocatepe Üniversitesi-Türkiye
aylinyazicioglu20@hotmail.com

Özet

Bir kavramı başka bir kavrama benzeterek anlatmak olarak tanımlanan metafor tekniği bir çok alanla birlikte eğitim alanının da üzerinde durulan yaklaşımlardan biridir. Bireylere özgür anlatım ve düşünme gücü veren bu teknik sayesinde yaşam hikâyeleri ve bunların bıraktıkları etkiler daha derin ve etkili biçimde ele alınmaktadır. Bilim insanlarının akademik yaşamlarındaki metaforların belirlenmesi ise akademisyen ve akademisyen adaylarının bu süreçleri anlamlandırmasında önemli rol bir oynayacağı düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle bu çalışmanın temel amacı yaşayan bilim insanlarının akademik hayat hikâyelerine yönelik görüşlerini metaforlar sayesinde ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (Fenomenoloji) desenine dayalı olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın katılımcıları Afyonkarahisar iline yakın mesafe olarak seçilen yedi ildeki üniversitelerde görev yapan 28 öğretim üyesinden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak görüşme formu geliştirilmiş, verilerin çözümlenmesinde betimsel ve içerik analizi kullanılmış ve OSR Nvivo 9 programından yararlanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular, akademik başarı kavramının anlamı, akademik yaşam metaforu, akademik yaşam metaforu ve gerekçesi, yaşanan sorunlar, çözüm önerileri ve akademik yaşam-özel yaşam ilişkisi temaları altında sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Metafor, hayat hikâyesi, bilim insanı, akademisyen yetiştirme.

GİRİŞ

Başta eğitim alanı olmak üzere birçok alanda kullanılan metafor sözcüğü, bireylerin tanımlamak istedikleri ifadeleri daha özgür biçimde ele almalarını ve yaratıcılıklarını geliştirebilecekleri ortamlar sağlamaktadır. Metafor kavramı “Bir şeyi anlamak için ona benzetilen başka bir şeyin adını eğreti olarak kullanma, ödüncleme.” şeklinde tanımlamıştır (Demirel, 2005).

Ayrıca metafor; kavram sınıflamaları ve sınırlandırmalar için kullanılan sentetik bir açıklamadır. Düşünce süreci içinde doğal olarak tanımlamalara ulaşmak, nedir'in ne

Bu çalışma Afyon Kocatepe Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenen 10.EĞT.02 numaralı “Yaşayan Bilim İnsanlarının Akademik Yaşam Hikâyelerindeki Metaforlar” isimli projeden çıkarılmıştır.*





olmadığına ilişkin bir ayırmadır. Felsefi olarak; bir olaya, duruma, olguya vb. yeni anlam yüklemektir (Coşar, 2001: 86) şeklinde de ifade edilebilir.

Metafor kullanımı insanların dünyayı anlamalarına ve kavramalarına yardım eden düşünme ve görme şeklidir (Çelikten, 2005). Literatür incelendiğinde Lakoff ve Johnson'ın 1980 yılında yayınladıkları "Metaphors We Live By" adlı eserinden sonra eğitimde metafor kavramının kullanımı yoğunlaşmaya başlamıştır. Metafor, bir kavramı başka bir kavrama benzeterek anlatabilmektir. İki kavramın benzerliği az olsa da birini tanıyarak ikincisinin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır (Ocak ve Gündüz, 2006). Metaforlar insanların çoklu bir çevrede planlarından eylemlerine kadar düşüncelerini organize ettiği oldukça büyük yapılardır (Lakoff ve Johnson, 1980; Hardcastle, Yamamoto, Parkay ve Chan, 1985). Metafor anlamamızın, bilişimizin ve düşüncemizin bir parçasıdır. Bilişsel bilimciler, kavramsal yapı ve şema imajlarının sınıflandırılması ve sıralanması yoluyla düşüncenin nasıl oluştuğunu metaforlar ile açıklarlar. Metafor öğrenme ve dil arasındaki ilişkiyi açıklayan önemli bir araçtır. Metafor ayrıca edebiyat ve dil ile ilgili olduğu gibi, günlük yaşam ve dilin de bir parçasıdır. Metafor kaygı veya güçlük olmaksızın farkında olmadan yorumları bir araya toplayan doğal bir mecazdır (Woollard, 2005). Lakoff ve Johnson'a (1980) göre metaforun özü, bir şeyin başka bir şey vasıtasıyla anlaşılması, tecrübe edilmesidir. Örneğin, "Okul bir ışıktır." kullanımı incelendiğinde okul olgusunun anlamı ışık olgusunun aydınlatma ve yol gösterme özelliklerini kullanarak anlatılmaktadır. Bu sayede ışığın aydınlatma özelliği okula aktarılmaktadır.

Metaforlar insanların hayatı, çevreyi, olayları ve nesnelere algılama şeklini açıklamada kullandıkları bir araçtır (Cerit, 2008). Bireyler metafor kullanırken bazen asıl fikirlerini gizleyebilirler. Metafor çağrışım yapan iki fikir arasındaki benzerlikleri öne çıkarır. Ancak bir metafor aynı zamanda benzer fenomenlerin diğer önemli boyutlarını engelleyebilir (Lakoff ve Johnson, 1980). Carpenter'a (2008) göre, eğer metaforların ima ettiği anlamlar tam olarak geliştirilemezse, o zaman onlar yazılı metnin sadece karışmasına sebep olurlar (Denzin, 1989; Akt: Carpenter, 2008) ve hatalı sonuçlara ve bilgilerin yanlış yorumlanmasına neden olurlar. Metaforlar bazen araştırmacının ideolojik yaklaşımını ele verir. Aynı zamanda metaforlar bireyin kültüründe de etkilenerek yanlış yorum yapılmasına neden olabilir. Metaforların bu tür olumsuzlukları nedeniyle gerek metafor kullananlar tarafından gerekse araştırmacılar tarafından dikkatle kullanılmalıdır.

Eğitsel kavramlar ve süreçler çoğunlukla ya tek bir metafor (A, B'dir) ya da bir metafor kümesi (Eğitim zihinsel bir yemek hazırlıyor) olarak metaforik terimler içinde tanımlanır. Eğitimde metafor kullanmak isteyen biri, (i) güç kavramların daha kalıcı ve göze çarpan şekilde etiketlemek, (ii) dağınık, soyut ve genelde karmaşık bir kavramı sınıflandırmak, (iii) düşünceyi genişletmek veya (iv) belirli kavramlar ile problemleri yerleştirmek ve sonra bazı değişiklikler oluşturmak için kullanabilir (Low, 2008). Bu yönüyle daha çok anlaşılmayan ya da yeni olan kavramları anlaşılır kılmak amacıyla eğitimde metaforlar kullanılmaktadır.





“Metafor insan zihninin bir kavramı nasıl algıladığını ortaya koymakta önemli bir araçtır. Bir kavrama yönelik yapılan metaforlardan yola çıkılarak, o kavramlar ile ilgili önemli kestirimler ve geçmişe yönelik değerlendirmeler yapılabilir” (Çoklar ve Bağcı, 2009: 174). Çok sayıda verinin ve bilginin yakalanması, yorumlanması, nakledilmesi ve belirsizlikle başa çıkılması metafor tekniğinin kullanılmasıyla ortaya çıkan yararlar arasındadır (Erdem ve Satır, 2000).

Metafor tekniği başta eğitim öğretim kurumlarında ve araştırmalarda olmak üzere birçok alanda uygulanmaktadır. Bireylere geliştirmek ve tanımlamak istedikleri anlatımlarda özgür bir anlatım gücü ve istediklerini oluşturmada önemli etkinlik ortamları sağlamakta, yaşantılarıyla ilgili deneyimlerinde yaşadıkları belirsizlik ve problemleri daha kolay ifade edip, çözüme ulaşmada yardımcı olmaktadır.

Bireylerin yaşamında bir başkasının yaşamının yansıması vardır. Bazı sırlarımız, hikâyelerimizle ve yaşamımızla birlikte ilişkilendirilir. Bir yaşam hikayesi bir kişinin tecrübelerini ve yaşamı nasıl anlamlandırdığını görmemize yardımcı olur. Hayat hikayelerinde, insanoğlunun değerlerini ve inançlarını elde etme, paylaşma ve kazanma biçimlerini büyük oranda değerlendirirken; çıkmazlarında, çabalarında ve başarılarında yeni bir ışık elde ederiz. Bu şekilde birinin hayat hikayesi bizim hepimizin hikayesi olabilir (Atkinson, 1995). Çünkü bireylerin yaşamında diğer insanlarla birçok ortak deneyimleri, olayları ya da olguları vardır. Toplum hayatının odak noktasını oluşturan yaşam öyküleri; bize yön veren, deneyimlerimizi geçerli kılan, yaşam değerlerini yeniden kuran ve toplumla bağları güçlendiren önemli bir etkidir. Toplum içinde bireyler uzun zaman boyunca hayat öykülerini diğer kişilerle görüşmeler içinde anlatmış ve bu görüşmeler birçok akademik disiplin içinde kullanılmıştır. Kişinin tüm yaşamının esas bilgilerinin toplandığı hayat hikâyelerine yönelik görüşmeler, nitel çalışma metotlarından biri olarak birçok akademik çevrede saygınlık ve kabul görmüştür. Bu akademik çevre içinde psikoloji, antropoloji, sosyoloji, edebiyat, tarih gibi alanlarda hayat hikayeleri araştırmalarda bilgi toplamanın bir yolu olarak kullanılmıştır. Örneğin psikolojide insan çabasını öğrenmenin bir yolu olarak kullanılmıştır. Psikolojideki birçok alanda yaşam öyküsü, araştırmalarda veri toplamaya yardım edebilen bir araç olarak kullanılmıştır. Son yıllarda eğitim alanında da kullanılan “hayat hikâyeleri” bilme ve öğrenmenin yeni yolu olarak görülmektedir (Atkinson, 1998). Bu açıdan bakıldığında bilim insanlarının hayat hikâyeleri, araştırmacılara onların hem eğitim hayatlarında hem de eğitimsel uygulamalarındaki tercihlerini nasıl yaptıklarını anlatabilir (Witherell ve Noddings, 1991).

Bilim insanlarının akademik ve kişisel yaşamlarının incelenmesi, çalışma hayatlarındaki bilimsel ve yaratıcı olan metaforlarının belirlenmesi ve görüşlerinin ortaya konulması, akademik düzeyde çalışanlara ve çalışmak isteyenlere örnek olacak, ışık tutacaktır. Özellikle akademisyen yetiştirmede akademik yaşam, akademik başarı, akademik nitelik, akademik sorunlar gibi konularda önemli ipuçları vereceği düşünülmektedir. Bu bağlamda bilim insanlarının akademik hayatlarıyla ilgili metaforların incelenmesi büyük önem taşımaktadır.





Diğer insanların yaşamlarını doğru anlamayabiliriz, fakat metaforlar sayesinde diğerlerinin deneyimleri ve kendimiz arasında bir köprü kurabiliriz (Miller, 1987; Akt. Koro-Ljungberg, 2001). Metaforik köprüler sayesinde birey yeni ve eski arasında bir bağ kuracak, yeni ve eskinin ayrımını daha iyi yapabilecektir. Bu nedenle bu çalışmadan elde edilen metaforlar yoluyla, bilim insanlarının deneyimlerini açığa çıkararak ve bunları genç araştırmacılara sunarak onların kendi akademik yaşantılarına katkıda bulunmak bu araştırmanın en genel amacıdır.

Bu çerçevede bu çalışmanın temel amacı, bilim insanlarının hayat hikâyelerindeki metaforları ele alarak, akademik özgeçmişlerini incelemek, öğretim üyelerinin hayatlarındaki bilimsel metaforları belirleyerek bakış açılarını ve deneyimlerini ortaya çıkarmaktır. Bu noktadan hareketle çalışmanın problem cümlesi “Yaşayan bilim insanlarının akademik hayat hikâyelerini açıklarken kullandıkları metaforlar nelerdir?” şeklindedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli: Bu araştırma yaşayan bilim insanlarının akademik hayat hikâyelerindeki metaforları incelemeye; bilim insanlarının yaşantılarına ve görüşlerine dayalı olarak temaları belirlemeye yönelik nitel bir çalışmadır. “Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve döküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir.” (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 39).

Araştırma, nitel araştırma türlerinden olgubilim çalışmasıdır. Olgubilim deseni, bilinen ancak derinlemesine ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalardır. Olgubilim yaklaşımı bireyin davranışlarını anlayabilmek için onun kendine özgü yaşantısını ve algılayışının bilinmesi gerektiğini savunur (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2011).

Olgubilim deseninde veri toplama tekniklerinden en yaygın kullanılan teknik görüşmedir. Bu çalışmada da verileri toplamak için görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler, araştırmacının ihtiyaç duyduğu verilere odaklansa da günlük sohbetlere benzer. Aynı zamanda günlük sohbetlerden farklıdır; çünkü güvenilirlik ve geçerliği sağlamak için yapabildiğimiz kadar dikkatli bir şekilde gerçekleştiririz (Briki ve Green, 2007).

Nitel araştırmaların temel karakteristiğinin, araştırma öznelerinin bakış açılarını, anlam dünyalarını ortaya koyma ve dünyayı araştırma öznelerinin gözleriyle görme olduğu vurgulanmaktadır. Bu bağlamda nitel araştırmalarda kullanılan görüşme tekniğinin belirleyici özelliği de, görüşülen kişilerin bakış açılarını ortaya çıkarma olmaktadır. Bu nedenle görüşülenlerin, anlam dünyalarını, duygu ve düşüncelerini anlamak, nicel görüşmelerden farklı olarak yüzeysel değil daha derin bilgi edinmek esastır (Kuş, 2007: 87).

Bu nedenle çalışmada, yaşayan bilim insanlarının akademik hayatlarına dair başarı kavramları, karşılaştıkları güçlükler, akademik yaşamlarında zorlukların





üstesinden gelme yöntemleri ve kullandıkları metaforlar, görüşme tekniği kullanılarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Görüşme tekniği, sözlü iletişim yoluyla veri toplama (soruşturma) tekniği olup, yapılanmış görüşme; daha çok önceden yapılan ve ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı biçimde saptayan, görüşme planının aynen uygulandığı bir görüşme türüdür (Karasar, 2004: 165,167).

Veri toplama süreci: Literatür taraması sonucunda yaşayan bilim insanlarının akademik yaşantılarına dair geliştirdikleri açıklamalar ve metaforlara ilişkin düşünceleri hakkında detaylı bilgi elde etmek amacıyla görüşme formu geliştirilmiştir. Form iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun ilk kısmında araştırmaya katılan öğretim üyelerinin cinsiyet, alan, kıdem yılı, medeni durum ve idari görevinin olup olmamasıyla ilgili demografik özellikleri ele alınmış, ikinci kısmında ise çalışma grubunun akademik hayat öykülerindeki metaforların belirlenmeye çalışıldığı altı açık uçlu soru sorulmuştur. Bunlar:

- Akademik başarı kavramının sizde bulduğu anlam nedir? Ya da başarı sizin için neyi tanımlıyor?(Akademik başarıyı neye benzetebilirsiniz?)
- Akademik yaşam hikâyenizde başarıyı oluşturmak için, hazırladığınız/size hazırlanan zemin ve gerekli olan öğeleri neler olarak belirlediniz?
- Sorun çözme konusundaki beceriler akademik başarı sürecini nasıl etkiler?(Kendine güven, olumlu düşünme gücü, bilişsel etkinlik vb gibi sorun çözme becerileri)
- Akademik yaşam hikâyenizdeki başarı süreci içinde, karşılaştığınız sorunları (akademik-duygusal) çözme biçiminizi örneklendirebilir misiniz? (Daha çok hangi sorunlarla karşılaştınız? Nasıl çözdünüz?)
- Başarıya ulaşmak için akademik yaşamınızla özel/sosyal yaşamınız arasındaki dengeyi nasıl kurdunuz? Bu dengeyi somutlaştırmak istersek neye benzetebilirsiniz?
- Akademik hayatınızı bir metaforla açıklamak isterseniz, nasıl bir metafor oluşturursunuz neden? (Akademik yaşamınızı neye benzetirsiniz?)

Araştırmada veri toplamak amacıyla e-posta aracılığıyla belirlenen üniversitelerde görev yapmakta olan öğretim üyelerinden araştırmanın amacı ve kapsamı kısaca anlatılarak randevu talep edilmiştir. Geri-dönüt veren öğretim üyelerinin yanına belirlenen tarihte gidilerek yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Çalışma grubu: Araştırmanın çalışma grubunu ülkemizdeki Eğitim Fakültelerinde Eğitim Programları ve Öğretim, Okul Öncesi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü ve Veterinerlik ve Fen Edebiyat Fakültelerinde görev yapan öğretim üyeleri oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yollarından kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır Çalışma grubunu görüşmenin daha çabuk ve ulaşılabilir olması için Afyonkarahisar iline mesafe olarak yakın seçilen yedi ildeki üniversitelerde görev yapan 28 öğretim üyesi oluşturmuştur.





Verilerin Analizi: Yaşayan bilim insanlarının akademik hayat hikâyelerindeki metaforları belirlemek için betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri kullanılmış ve belirlenen temalara göre özetleme yapılarak yorumlanmıştır. Verilerin analizinde, var olan durumu açıklamak için betimsel, daha detaylı bulguları elde etmek ve yorumlamak için de içerik analizi yapılmıştır. Betimsel analiz, verilerin araştırma sorularının ortaya çıkardığı temalara göre düzenlenmesine ve görüşmede kullanılan soruları dikkate alarak yorumlanmasına imkân vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

“Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyebilen kavram ve temalar içerik analizi sonucunda keşfedilebilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 162). İçerik analizinde, araştırmacılar sosyal iletişimin eserlerini inceler. Bunlar genellikle, yazılı belgeler ya da kaydedilmiş sözel konuşmalardır. Genel anlamıyla, içerik analizi, mesajların belirli özelliklerini tanımlayarak sistematik ve tarafsız bir şekilde çıkarım yapma tekniğidir (Berg, 2007). Bu araştırmada da içerik analizi sürecinde, sözcükler ve cümleler organize edilerek ve yorumlanarak kodlara ulaşılmış, bunlar arasındaki ilişkiler ise yorumlanarak ve yapılandırılarak kategoriler oluşturulmuştur. Bu yapılandırma süreciyle bilim insanlarının akademik hayat hikâyelerindeki metaforlar daha iyi organize edilmeye çalışılmıştır. Öncelikle her bir açık uçlu soruya dayalı olarak elde edilen veriler alt kategorilere ayrılmıştır. Görüşlerle ilgili kodlanan kelimelerin sayısı, bu kelimelerin öğretim üyelerinin cinsiyet, alan, kıdem yılı, medeni durum ve idari görevinin olup olmamasıyla ilgili değişkenleriyle birlikte ele alınarak değerler tablolarında belirtilmiştir. Ayrıca tablolarında verilen bilgileri desteklemek amacıyla, adayların ifadelerinden aynen alıntılar yapılmıştır.

Bulguların tanımlanması ve yorumlanması için nitel veri analizinde kullanılan OSR Nvivo 9 programından faydalanılmıştır. Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla, çalışma grubunun görüşleri araştırmacılar tarafından incelenerek “Görüş Birliği” ve “Görüş Ayrılığı” olan maddeler belirlenmiştir. Nitel araştırmalarda güvenilirliği sağlamanın yollarından birisi araştırmaya birden fazla araştırmacının katılmasıdır. Yıldırım ve Şimşek’e (2003) göre, böylece verilerin toplanması, analizlerin yapılması, sonuçlara ulaşılması aşamalarında araştırmacılar arasında oluşacak uzlaşma noktaları, araştırmanın başkaları açısından da “kabul edilme” oranını artıracaktır.

BULGULAR VE YORUM

Yaşayan bilim insanlarının akademik yaşam hikâyelerine yönelik görüşlerini metaforlar sayesinde ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada içerik analizi ve betimsel analiz teknikleri kullanılarak elde edilen bulgular akademik başarı kavramının anlamı, akademik yaşam metaforu, akademik yaşam metaforu ve gerekçesi, yaşanan sorunlar, çözüm önerileri ve akademik yaşamla özel yaşam ilişkisi temaları altında sunulmuştur.





Akademik Başarı Kavramının Anlamı: Akademik başarı ya da başarı kavramına ilişkin öğretim üyelerinin görüşleri incelendiğinde, 28 öğretim üyesinin akademik başarı teması görüşü; akademik başarıyı hayatın tümüne yansıtmak, bilimsel çalışmaların kalitesi ve çok çalışmak ve kariyer basamaklarının gereğini yerine getirmek olmak üzere üç alt temaya ayrılmıştır.

Akademik başarıyı hayatın tümüne yansıtmak temasına ait belirtilen görüşler değişkenlerle birlikte incelendiğinde, sadece akademik anlamda başarı olmanın yeterli olmadığı bunun sosyal hayattaki başarı ile birleştirilmesi gerektiği, bir işte her çalışanın sorumluluğunun başarıyı etkileyeceği, başarının kişisel olmasının yanında toplumsal bir ölçüt olduğu ve özgünlük katmanının değeri vurgulanmaktadır. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

Akademik başarı kavramında ise akademik başarının tek başına yeterli olduğunu düşünmüyorum, sosyal boyutta da sadece ders boyutunda ya da sınav skorları açısından bir başarı benim için yeterli değil, bunun sosyal boyutta da birbirini tamamlaması gerekir... (E)

Başarı kişisel bir şey olmaktan çok toplumsal bir şeydir. Yani toplumun belli füllerini yapılması karşısında kullandığı bir ölçüt gibi bir şeydir... (K)

Bilimsel çalışmaların kalitesi temasına ait görüşler incelendiğinde, akademik başarının uzun yılların birikimi ile ortaya çıkarılan bir ürün olduğu, evrensel anlamda bir hedefe ulaşmanın önemli olduğu, belirlenen ölçütlere ulaşarak kariyer basamaklarını çıkmanın yeterli olmadığı bunun yapılan işten mutlu olarak verimli olmak gerektiği, yapılan işten haz ve mutluluk almayı, evrensel ve ulusal sorunlara çözüm getirmek gerektiği ön plana çıkmaktadır. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

Akademik başarı yoğun çalışmayla ortaya çıkarılan bir ürün bir eser olarak değerlendiriyorum. Çünkü yılların emeği var bilgi becerilerin, birikimlerin sonucudur. Dolayısıyla ortaya bir şey çıkarıyoruz, bir ürün bir makale ve bir kitap, tabii unvanlarda var ama bizim için kalıcı olan ortaya çıkan eserler, bize gurur veriyor. Nasıl ki ressamın tabloları, heykeltıraşların yaptıkları anıtsal eserler varsa bizim içinde kitaplarımız, makalelerimiz akademisyenlerin... tabii bunların kalitesi ölçüsünde bize gurur verdiği ölçüde, ulusal düzeyde bize gurur verdiği ölçüde bize haz ve mutluluk veren başarılarıdır... (C)

Bana göre çok genel anlamda akademik başarı, kendi çalıştığın alana dünya çapında katkı sağlamak olarak görüyorum. İkincisi bu bağlamda akademik başarıyı daha çok kendimin doğuştan var olan potansiyelimi kullanabilme kabiliyetiyle ilişkilendirmeye çalışıyorum. O bakımdan başarı alana katkı getirme olarak görüyorum. Bir akademisyenin çalıştığı alana katkı getirmesi olarak tanımlayabiliriz... (S)

Çok çalışmak ve kariyer basamaklarının gereklerini yerine getirmek temasına ait görüşler incelendiğinde, özverili bir şekilde çok çalışarak hayatını bu düzene uydurma, üründen çok süreç olduğu ve bu süreçte kariyer basamaklarında önüne çıkan gereklilikleri yerine getirme, kişinin belirlediği hedeflerine ulaşması, kariyer





basamaklarında tek tek yükselme, kendinle ve öğrencinle sürekli bir uğraşı alanı olması, azimli bir şekilde hedefe ulaşma akademik başarının anlamı olarak ifade edilmiştir. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

Toplumsal bir ölçüt olarak da, şimdi akademik hayat belli basamaklardan oluşuyor. Bir merdivene benzetilebilir. Araştırma görevliliği ile eski tabirle asistanlıkla başlayan bu merdivenlerin en yüksek basamağı profesörlüktür... (K)

Akademik başarı diğer bütün alanlarda, bütün sistemlerde olduğu gibi başarı başarısıdır. Kişinin hedeflediği bir alanda, hedeflerine ulaşmasıdır. Bu her alanda olabilir. Akademik alanda da kişinin hedefleri vardır, bu hedeflerine ulaşması başarılı olduğunu gösterir. Benim için akademik başarı, kişinin hedeflerine ulaşması anlamına gelmektedir... (Ş)

Akademik başarı deyince aklıma öncelikle; lisans, yüksek lisans ya da doktora gibi bir öğretim programındaki başarıdır. Dolayısıyla o program çerçevesinde, o programın gereklerini yerine getirme ya da getirmeme akademik başarı düzeyi olarak tanımlanabilir... (K)

Akademik Yaşam Metaforu: Öğretim üyelerinin akademik hayatları için kullandıkları metaforlara ilişkin görüşler incelendiğinde; akademik hayatları için kullandıkları metaforlar temasına dayalı; çalışma, yolculuk, risk ve yükselme ifadelerini içeren dört alt temaya ayrılmıştır.

Öğretim üyelerinin kullandıkları çömlekçi ustası, arı, çırpınış çocuk büyütme, öğrencilik, nar, muson rüzgârlarını getiren bir fırtına, ağır fabrika işçiliği metaforları çalışma alt teması altında kavramsallaştırılmıştır.

Öğretim üyelerinin kullandıkları uzun ince bir yol ve tünel, gemi seyahati, uzun bir yolculuk, gemi, derede akan su, sonu belli olmayan bir roman, roman, uzun bir yolculuk, tek başına yelkenli ile dünya turu yapmak ve kelebek metaforları yolculuk alt teması altında kavramsallaştırılmıştır.

Öğretim üyelerinin kullandıkları lunapark, kumarbazlık, kremalı pasta metaforları risk alt teması altında kavramsallaştırılmıştır.

Öğretim üyelerinin kullandıkları dağ, uçan kuş, dağcılık, dağa çıkmak, olimpiyat yarışmaları ve merdiven metaforları ise yükselme alt teması altında kavramsallaştırılmıştır.

Akademik Yaşam Metaforu ve Gerekçesi: Öğretim üyelerinin akademik hayatları için kullandıkları metaforlar ve gerekçelerine ilişkin görüşler incelendiğinde; öğretim üyelerinin, akademik hayatları için kullandıkları metaforlar ve gerekçeleri temasına dayalı; akademik yaşamı mücadele olarak görmek, akademik yaşamı yolculuk olarak görmek ve akademik yaşamı yükseğe çıkmak olarak görmek ifadelerini içeren üç alt temaya ayrılmıştır.

Öğretim üyelerinin akademik yaşamı; inişli çıkışlı bir süreç olarak görme, ilkokuldan beri okuma çabası içinde olma, alanda yapılan tüm çalışmalarını takip etme kaygısı, birçok engelle rağmen çalışmaya devam etme, daha fazla emek sarfetme,





akademisyenin kendisini yetersiz görerek sürekli bir gelişim içinde olması, örnek alınacak bir akademisyenin rehberliğinde yetişmeyi ve disiplinli çalışmayı akademik yaşamı mücadele olarak görme alt teması altında kavramsallaştırılmıştır. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

Çırpınış diye düşünüyorum hep mücadele ettim. Ta ilkokuldan itibaren "okula gönderilsin, gönderilmesin.". Ben muhafazakâr bir ailenin kızıyım. Babam dinden başka bir şey bilmezdi. Annem cumhuriyet kadınıydı. Onların da didişmeleri vardı. Annem böyle bizi yerli şapka takıp Atatürk kadınıyken, babamın eline düşmüş. Sonrada biz kız evlat olarak, zaten 4. kız istenmeyen kız olarak, oğlan olsun diye dünyaya gelmişim. Hep hayatımda kız olduğum için eşitlik mücadelesi vermem, okumak için mücadele vermem, evden kaçıp okumam, onların verdiği ile evlenmeme filan...(D)

Lunapark gibi. Hareket vardır lunaparkta, eğlence vardır, ara ara korkuda vardır. Yani böyle dönme dolaba bindiğinizde tepede sallandığında kendinizi güvensizlik hissedersiniz. Akademik yaşamda da öyle, her zaman inişli çıkışlı ama eğleniyorum...(E)

Öğretim üyelerinin akademik yaşamı; uzun ince ama sonunda ışık olan bir yol olarak görmesi, çeşitli sorunlara göğüs gerilen yolculuk olarak görmesi, belirli bir rota doğrultusunda ilerleyen ama sağdan soldan darbe alan bir gemi olarak görmesi, tek başında bir yelkenli ile dünya turu yapma olarak görmesi, kazaların olduğu, iyi ve kötü anların olduğu bir amaca yönelik uzun bir yolculuk olarak görülmesi akademik yaşamı yolculuk olarak görmek alt teması altında kavramsallaştırılmıştır. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

Akademik hayat uzun ince bir yoldur, Âşık Veysel'in deyimiyle. Zorluklar elbette var ama yolun sonunda mutluluk olacağını hep düşündüm. Hem başarı hazı, hem maddi olarak hem statü olarak, daha iyi olacağını düşünerek o yolun bütün meşakkatlerini geçerek, daha doğrusu şöyle diyebiliriz "uzun bir tünel ve tünelin sonunda mutlaka ışık var" ve o ışığa erişmek içinde engelleri atlatmak. Akademik yaşam, bir tüneldir, uzun ince bir yoldur ama yolun sonu mutlaka mutluluk, haz, değer, statü her şey yani...(H)

Metafor olarak neye düşünürüm diye iki gündür bunu düşünüyorum. Ben bunu... Benzetmeyi bu anlamda pek sevmem. Metaforun çok iyi kullanılması gerektiğini düşünürüm. Şey yaptım ya düşündüm düşündüm sonun da karar verdim. Ben bunu neye benzetiyorum diye. Ben bunu şeye benzetiyorum akademik yaşamı metafor olarak tek başınıza iyi bir yelkenli ile seyahat çıkmayı, dünya turu yapmaya, dünya turu yapmayı niyet etmeye benzetiyorum. Bende tabi ki rahmi koç gibi böyle orta da bırakıp geri gelmek değil sonuna kadar tamamlamak işte profesör olmak saygın bir yer kazanmak dünya da turunu tamamlamak...(O)

Öğretim üyelerinin akademik yaşamı; zorluklar karşısında bir dağın zirvesine tırmanarak her şeye hâkim olma ve uçan bir kuş gibi problemi hem yukardan kuş bakışı yaparak hem de yakınına inerek inceleme ile ilgili görüşleri akademik yaşamı





yükseğe çıkma olarak görmek alt teması altında kavramsallaştırılmıştır. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

Koşulları zor çünkü bizim mesleğimizde akademik meslekte, bir dağ bir zirveye tırmanma. Yani yüksek bir zirveye tırmanma şeklinde aklıma ilk gelen, bana ilk çağrıştırdığı şey bu oldu. Zorluklar içersinde gerçekten güç ama çıktuktan sonra da o zorlukları böyle atıp çevreye, uzaklara, aşağıya daha bir geniş bakış açısıyla bakabilme ve o güveni duyma aynı zamanda. Benim mesleğimle ilgili benzeteceğim şey zirveye tırmanma ve o zirvede en tepeye çıkınca ki belki de buna profesörlük diyebiliriz. Yani her şeye hâkim olma çünkü yeterli hale geldi, her şeyi uzaktan daha iyi görebilme, emin olma, güçlü olma gibi ama zor bir süreç tırmanış olarak diye düşünüyorum...(K)

Uçan kuşa benzetirim. Yani uçacaksınız, problemi yukarıdan inceleyeceksiniz, aşağıya ineceksiniz tekrar inceleyeceksiniz. Kapsamlı olarak, ben akademik çalışma yaptığım zaman kendime böyle bir kuş gibi problemi böyle tüm boyutlarıyla, tüm konteksiyle, kapsamıyla anlamaya çalışırım. Bazen inip başında didiğim de olur, arasına girdiğimde olur ama sık sık problemden dışarı çıkarak, ona bir kuşbakışı bakışı bakış yapmayı severim. O daha rahat fikir geliştirebiliyor. Ben kendimi bir kuş gibi hissedirim hep...(M)

Akademik Hayatta Yaşanan Sorunlar: Öğretim üyelerinin yaşanan sorunlara ilişkin ifadeleri, akademisyenler arasındaki sorunlar, dil sorunu, idari ve bürokratik sorunlar ve maddi ve fiziksel imkânsızlıklar olmak üzere dört alt temaya ayrılmıştır.

Öğretim üyelerinin buldukları akademik ortamda yadırganma ve küçümsenme, yükseköğretim kurumlarında disiplin ve çalışmanın olmaması ve gereken ciddiyetin verilmemesi, kıskançlık, dedikodu ve kişisel ihtiraslar, yüksek makamlarda oturanların engellemeleri ile ilgili görüşleri akademisyenler arasındaki sorunlar olarak kavramsallaştırılmıştır. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

Akademik yaşamdan sonraki Türkiye'ye döndükten sonraki algılayış, insanların çalışması, mesaiye bağlı kalması, 8'de gelip 5'de gitmesi gibi ve hiç çok çalışmayan insanların daha çok konuşması, yönetimlere ilgi duyması, dedikoducu olması çok ilkel ve bayağı geliyor... (S)

Sivil hayatımda da günlük hayatımda da bu aynıdır. Efendim. Yaşanan sorunlara gelince bu ülkeyi seviyorum diyenleri bir takım kimlikler altında, makam mevkiide oturanların sinsice rol verilmiş gibi daima engelliğini gördüm... (AY)

Öğretim üyelerinin ifade ettikleri yabancı dil öğrenme ile ilgili imkânların kısıtlı olması, ilkokuldan itibaren gelen bir yabancı dil temelinin olmaması ve Türkiye'de yabancı dil öğrenmenin güç olması gibi sorunlar dil sorunu alt teması altında kavramsallaştırılmıştır. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

Anadolu'dan yetişen insanların hepsinde olduğu gibi benim de en çok karşılaştığım sorun yabancı dil sorunu oldu. Sağlam bir yabancı dil eğitimi görmediğimiz için, ben öğretmen okulu öğrencisi olduğum için orda lise 2 sonuna





kadar, aşağı yukarı Ankara Yüksek Öğretmen Lisesi'ne geçinceye kadar herhangi bir yabancı dil görmedik...(ME)

Panikleme, kaygı olabiliyor bazen. Kariyer basamaklarında kaygılarımız oluyor. Hepimiz yaşamışızdır. Dil sınavını verebilecek miyim? Doçentlik sınavında ne olacak. Bunlar bizim akademik hayatın stresli yolları... (C)

Öğretim üyelerinin ifade ettikleri siyasi otoritenin üniversitelere müdahil olması, akademisyenlere boyun eğdirilmeye çalışılması, üniversitelerde akademisyenlerin sindirilmeye çalışılması, kadro almadaki sıkıntılar ve hakem sürecindeki makalelere gereken özenin gösterilmemesi gibi sorunlar idari ve bürokratik sorunlar olarak kavramsallaştırılmıştır. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

Makaleleri veriyorsunuz bazen bir sene bir buçuk sene hiç yanıt gelmiyor. Ne aldık, ne almadık, ne kabul oldu, ne olmadı meçhule gönderdiğiniz bir şey oluyor. Gidip gelip gidip gelip soruşturmanız lazım. Bazen makaleleri kaybediyorlar. Bildiri özetiniz gelmedi diyorlar. Hâlbuki göndermiş oluyorsunuz sürekli peşine düşeceksiniz... (E)

Eğitim öğretimin idari tarafında çok sorun yaşadım. Daha önce küçük bir üniversiteydim işte ders ücreti ödenmez, bir takım kesintiler olur, bir takım soruşturmalar olur, kitap yazdım diye soruşturma geçirdiğim saçma sapan şeyler oldu mesela. Veya olumlu bir şey yapmak istiyorsunuz "Hele sen dur daha küçüksün, otur, bekle. Bu yurt dışına gidenlerde çok konuşuyor." Gibi eleştirilere uğradım. Yani sanki bildiğim bir şeyi söylemek, o değişikliği yapmaya çalışmak orda haddini bilmezlik gibi algılandı...(S)

Öğretim üyelerinin ifade ettikleri bilgisayar, ofis, masa, derslik ve laboratuvar gibi fiziki yetersizlikler, yeteri kadar araştırmalara mali destek sağlanmaması, bazı büyük üniversitelerdeki akademik imkânların kişiselleştirilmesi ve diğer akademisyenlere kapatılması, akademisyenlerin yetersiz düzeyde maaş almaları gibi sorunlar maddi ve fiziksel imkânsızlıklar alt teması altında kavramsallaştırılmıştır. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

Öyle anlar oldu ki, bir odaya dört tane ana bilim dalının laboratuvarının konması gerekti. Öyle anlar oldu ki, bir dersi iki-üç anabilim dalı tartışma konusu yaptı filan. Öyle anlar oldu ki, projede, belirli bir bütçeye diyelim ki, on tane proje hakkıyla bu projeden yararlanabilecekken kırk tane projenin teklif edildiği anlar oldu... (R)

Başta ekonomik sorunlar geldi. Aldığınız ücrete yakın bir ev kirası ödüyordunuz ama biraz önce söylediğim şeylerle "bir gün bunlar iyileşecek" diye dayanacaksınız. Hiç kimse aklıktan ölmez. Orda siz kendinize değil sahip olduğunuz bakmakla yükümlü olduğunuz çocuklarınızdır, onları da biraz alıştıracaksınız fedakârlığa, birinci sorun bu ulaşmak istediğiniz materyale, malzemeye ulaşma güçlüğüdür... (K)

Akademik Hayatta Yaşanan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri: Öğretim üyelerinin görüşlerine göre soğukkanlı ve özgüvenli olmak ve disiplinli çalışmak,





tamamen başarıya odaklanarak olumsuzlukları bir kenara itmek, alttan almak ve görmezden gelmek, cesur olmak, sorunlara anında çözüm geliştirebilmek, ne olursa olsun sorunun üzerine gitmek, akılcı düşünmek, sakin davranmak, daha fazla emek sarf etmek, diğer akademisyen grupların görüşlerini almak, pozitif düşünmek, yılmadan ve bıkmadan her ortamda çalışmak, sorunların üzerine duygusal davranmadan akılcı bir şekilde odaklanmak, kötü durumdan kar çıkarmaya çalışmak, idraklı olmak, ne istediğini bilmek, öngörülü olmak, iyi insani ilişkiler kurmak, umutsuzluğa düşmemek, sorunların aşılabileceğine inanmak, kendinizle barışık olmak, kendinin neler yapabileceğinin farkında olmak, sıradan şeyleri sorun haline getirmemek, sorunlara pozitif ve enerjik yaklaşmak, herkesle görüşmeye açık olmak, vazgeçmemek, yılmamak, mücadele vermek, azimli olmak akademik hayatta yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri teması altında kavramsallaştırılmıştır. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

Bir defa akademik çalışma yapacak insanların yapacağı işin altından kalkabilme cesaretini göstermeleri lazım ki bu kendine güvenmektir, özgüvendir. Bir kahraman, bir destan kahramanı düşünün, destan kahramanı dünyaya gözünü açtığı andan itibaren hiç mağlup olmayı düşünmez. Destanın anlatıcısı da kahramanın mağlup olmasını hiç düşünmez. Kahraman hikâyenin sürükleyicisi, destanın sürükleyicisi başarıyı götürür. Bu kahraman, hikâyenin sonunda ya da destanın sonunda ölebilir. Ama bu ölüm onun başarısız olduğu anlamına gelmez. Akademik çalışmalarda önce akademisyenler ki bütün akademisyenler için aynı şeyler geçerli. Önce özgüven, kendine güven..... (İ)

İdrakli olmak, kafası çalışmak olmazsa olmaz bir, ne istediğini bilmek çok önemli, neyi nasıl yaparsa sonucu nasıl olacağını bilmek, iyi insani ilişkiler kurabilmek. Öngörülü olmak değil de yaptığı işte... Yani ben şey söylerim öğrencilerime hep, öğrencilerime derim ki, öğrenmek için baştan oruç tutan gibi niyet etmeniz lazım. Niyet ettim ben bu dersi öğreneceğim. Niyet yoksa ne yaparsanız nafile...(O)

Akademik Yaşamla Özel Yaşam İlişkisi: Öğretim üyelerinin akademik yaşam ve özel yaşam arasındaki ilişkilere ilişkin görüşleri incelendiğinde; akademik yaşamı ihmal eder, dengede tutar, ikisini de başaramaz ve özel yaşamı ihmal eder olmak üzere dört alt tema ortaya çıkmıştır.

Öğretim üyelerinin görüşlerine göre, çocuk veya çok sevilen birilerinin her şeyden öncelikli olması, insan odaklı olma, sosyal hayata önem verme ile ilgili ifadeleri akademik yaşamı ihmal eder alt teması altında kavramsallaştırılmıştır. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

İnsan yaşamında bir veya iki kez yaşayacağı durumlar da veyahut arazi durumlar diyeyim tabii ki insan önceliklerini düşünüyor " acaba işim mi yoksa evladım mı ya da çok sevdiğim birileri mi?" diye. Bu tür durumlarla insan çok sık rastlamıyor, karşılaşmıyor özel yaşamında. Bunlar karşılıklı bir takım anlayışlarla çözümlenebiliyor...Ama diğer zamanlarda baktığımızda ben en yoğun olduğum dönemde dahi, özel yaşamla akademik yaşam arasındaki dengede biraz insan odaklı kişiyim...(E)





Öğretim üyelerinin akademik yaşam özel yaşam arasındaki ilişkilere ilişkin görüşleri incelendiğinde; üniversitede ders saatlerini aileye göre ayarlama, ailenin ve arkadaşların anlayışlı davranması, aileye gereken zamanı ayırma, akademik yaşamı ve sosyal yaşamı birbirinden ayırmadan iç içe götürme, eve akademik çalışma taşımama, farklı ortamlardaki rollere göre davranma ile ilgili görüşleri dengede tutar alt teması altında kavramsallaştırılmıştır. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

Terazi. Okulun işi okulda kalır, evin işi evde kalır. Çünkü bazen buradaki görevler eve taşıyor, kâğıt okuyorsunuz bilmem ne. Yani bütün gün ders veriyorsunuz, gidiyorsunuz evde ses tonunuz yüksek evdekiler elleriyle indirirler, sınıfta değilsin evdesin. Kapıdan girdiğiniz anda bütün kariyerinizi, bütün özelliklerinizi kapıda koymak zorundasınız. Kapıdan girince siz o ailenin bireyisiniz. Annesiniz, eşinize destek veren kişisiniz o da size destek verir. Çocuklarınız yetiştirme sorumluluğunuz var. Rolleriniz farklı. Annenizin kızımanız, kayınvalidenizin gelinisiniz. Rollerini çok iyi oynamanız oturtmanız ve teraziye dengelemeniz gerekir...(AA)

Akademik yaşam, sosyal yaşam bunları birbirinden ayırmamak gerekir. Çünkü biz insanlarla çalışıyoruz, sosyal ilişkiler içerisindeyiz. Biz akademik yaşamda kazandığımız teknikleri sosyal yaşama uyguluyoruz. Sosyal yaşamdaki insan ilişkilerini de akademik yaşama uyguluyoruz. Dolayısıyla bunlar birbirini dengeliyor. Birbirini tamamlayan iki öge olarak bakabiliriz. Şunu söyleyim, benim şu ana kadarki yapmış olduğum bütün çalışmalarım eşim okumuştur. Yüksek lisans tez çalışmamdan tutun profesörlük çalışmamaya varana kadar hepsini okumuştur...(Ş)

Öğretim üyelerinin akademik yaşam özel yaşam arasındaki ilişkilere ilişkin görüşleri incelendiğinde; akademik yaşam ile özel yaşam bozuk bir teraziye benzetilmektedir. Akademik yaşama zaman ayrıldığında aile ve sosyal yaşam geri planda kalmaktadır. Aile ve sosyal yaşama zaman ayrıldığında ise akademik yaşam geri planda kalmaktadır. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

Taviz oluyor. Çocuklarınıza zaman ayırmanız gerekiyor. Ayırmadığınızda o suçlulukla çocuklarınıza daha toleranslı davranarak taviz veriyorsun. Şımartıyorsun. Öyle olunca onlardan çalmış olduğun zamanı o şekilde dengelemeye çalışıyorsun. Bozuk terazi. Terazi dengeli olması gerekir. Sosyal yaşama ve eşine zaman ayırmak zorundasın. Akademik olarak çalışmalarına zaman ayırmak zorundasın. Aileye zaman ayırırsan akademik yaşam geri plana düşüyor. Tersinde de aile geri planda kalıyor...(ED)

Öğretim üyelerinin akademik çalışmalar nedeniyle ailesinin zamanını çalma, akademik çalışmalardan dolayı evliliği geciktirme, hedefe ulaşmak için sosyal yaşamı geri plana atma, belirli bir akademik ünvana kadar sosyal hayatı ihmal etme, akademik yaşam ile özel yaşamı ayırt etmeme, fazla ders yükü ve aynı zamanda araştırma yapma gibi akademik çalışmalarını yetiştirebilmek özel hayata zaman ayıramama, çok çalışmaktan dolayı aileyi ve sosyal hayatı feda etme, bazen





akademik hayatın ön plana çıkması bazen de özel hayatın ön plana çıkması, akademik hayatın inzivaya benzetilmesi, toplumla ilişkileri asgari düzeye indirgeme, inişler ve çıkışlardan dolayı rutin bir hayatın olmaması, akademik yaşamın belirli bir mesai saatinin olmamasından dolayı çok geç saatlere kadar çalışma ile ilgili ifadeleri özel yaşamı ihmal eder alt teması altında kavramsallaştırılmıştır. Öğretim üyelerinin bu durum ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

Ama şey var genelde bizin yazdıklarımıza bakarsan, bak bunu da kullanabilirsin belki önsözlerimize bakarsanız, akademisyenlerin yazdığı önsöze... Benim en son yazdığım kitapta da olacak böyle bir ifade: "Zamanından çaldığım eşime ve çocuklarıma ithaf ediyorum." Bu aile ortamındaki affedilme durumunu gösterir...(C)

Esasında böyle bir soru bana ters, böyle bir denge hiç kurmadım, özellikle doçent olana kadar. Bir kere ben evliliğimi geciktirdim. Neden? En az yardımcı doçent olana kadar kendime bir hedef koydum. Ondan önce evlenmeyeceğim dedim. Biliyordum ki yüksek lisans, doktora çok temel oluşturuyor. Birde bizim hep araziye gitmemiz gerekiyordu, evlilik bana göre yürümezdi. Bir kere onu geciktirdim. Hayatımın da önemli bir handikabı bu...(H)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Eğitim sisteminin en üst kademesi olan yükseköğretiminin toplumu ileri seviyeye taşıyacak insan gücünü yetiştirme ve bilgi ve teknoloji üretme olmak üzere iki önemli göreve sahiptir (Yüksel, 2002; Odabaşı ve diğerleri, 2010). Yükseköğretimin en önemli aktörlerinden olan öğretim elemanlarının eğitim ve araştırma faaliyetlerindeki önemi göz önüne alındığında onların akademik yaşamlarına ilişkin bakış açısı oluşturmak ve geleceğe ışık tutmak büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda akademik hayat hikâyelerindeki metaforlarını ele alarak akademik özgeçmişlerini inceleyerek bakış açılarını ve deneyimlerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma akademisyenlerin akademik hayatlarına ilişkin genel bir çerçeve sunmaktadır.

Akademik Başarı: Ulaşılan sonuçlar akademik başarıda üç anlama işaret etmektedir. Sadece akademik anlamda başarılı olmak başarının tam anlamını yansıtmamaktadır. Başarı ancak sosyal hayatla birleştirildiğinde diğer alanlarda da başarılı olduğunda anlam kazanmaktadır. Bir işte çalışan herkes başarıyı etkilemektedir. Ayrıca başarı kişisel anlamının yanında toplumsal bir ölçüttür. Benzer şekilde alana özgünlük katmak başarının hayatın tümüne yansıtılmasının göstergelerinden birisidir.

Akademik başarının anlamı ile ilgili araştırmadan ulaşılan bir diğer sonuç ise bilimsel çalışmaların kalitesidir. Öncelikli olarak akademik başarı uzun yılların birikimi ile ortaya çıkan bir üründür. Evrensel anlamda bir hedefe ulaşmak önemli olmakla birlikte sadece kariyer basamaklarını tırmanmak yeterli değildir. Bunun yanında yapılan işten haz ve mutluluk olarak evrensel ve ulusal sorunlara çözüm





getirmek akademik başarının anlamında önemli bir yere sahiptir. “Üniversitelerin yükseköğretim hizmeti sunan bir eğitim kurumu olarak, ulusal ve uluslararası eğitsel, sosyal, ekonomik, siyasal ve teknolojik değişmelere ayak uydurması artık bir zorunluluktur” (Erdem, 2006: 312). Bu yönüyle üniversitelerin anlamı yerel düzeyde araştırma ve geliştirme yapmayı açıklamada yeterli değildir, özellikle öğretim elemanlarının uluslararası arenada boy göstermesi önemli bir olgu olmaktadır.

Araştırmadan elde edilen akademik başarının bir diğer anlamı çok çalışmak ve kariyer basamaklarını yerine getirmektir. Akademik başarıya ulaşmak için hayatı bir düzene göre yaşamak gerekmektedir. Akademik başarı bir üründen çok süreçtir ve belirlenen hedefler doğrultusunda azimli bir şekilde çalışarak kariyer basamaklarını tek tek çıkmak gerekmektedir.

Akademik Yaşam: Anlamı ortaya konmaya çalışılan akademik yaşam kavramı araştırmadan ulaşılan sonuçlara göre dört temel anlamda şekillenmiştir. Akademik yaşam sıkı çalışma, yolculuk, risk ve yükselme kavramları ile anlam bulmaktadır. İlk olarak akademik yaşam bir sıkı çalışmaya vurgu yapmaktadır. Çömlekçi ustası, arı, çırpınış, çocuk büyütme, öğrencilik, nar, fırtına, ağır fabrika işçiliği metaforları çalışmaya vurgu yapmaktadır. İkinci olarak akademik yaşam uzun bir yolculuktur. Uzun ince bir yol, gemi seyahati, uzun bir yolculuk, gemi, derede akan su, sonu belli olmayan roman, uzun bir yolculuk, yelkenli ile dünya turu yapmak, kelebek metaforları yolculuğa vurgu yapmaktadır. Üçüncü olarak akademik yaşam bir risktir. Lunapark, kumarbazlık ve kremalı pasta metaforları risk kavramını açıklamaktadır. Son olarak ise akademik yaşamı açıklamada ortaya çıkan kavram yükselmedir. Dağ, uçan kuş, dağcılık, dağa çıkmak, olimpiyat yarışmaları ve merdiven metaforları yükselme kavramını açıklamaktadır. Bu yönüyle akademik yaşam sıkı çalışma, yolculuk, risk ve yükselme kavramları temelinde kavramsallaşmaktadır.

Akademik yaşam metaforları sahip oldukları anlamlar itibariyle üç gerekçeye dayanmaktadır. İlk olarak akademik yaşam bir mücadele sahasıdır. Akademik yaşamda akademisyenin sürekli kendini geliştirme çabası içinde olması ve disiplinli bir çalışma gerekmektedir. Akademik yaşamda birçok engel var olmasına rağmen, bu engelleri aşmak için alandan yapılan tüm çalışmaları takip etme kaygısı içinde daha fazla emek sarf etmek gerekmektedir. Akademik yaşam yolculuktur. Bu yolculukta uzun ince ve sonunda ışık olan bir yol vardır. Ayrıca bu yolculukta belirli bir rota olması gerekmektedir. Çünkü birçok kaza bir darbe alındığında bir amaca yönelik olmak yolda tutunmayı sağlamaktadır. Son olarak ise yükseğe çıkmak akademik yaşamın sahip olduğu anlamlardan bir diğeridir. Çünkü akademisyen bir dağın zirvesine çıkmaya çalışmaktadır. Uçan bir kuş gibi akademisyen de incelediği olgu ve durumları yakından ve uzaktan incelemek amacıyla yükseğe ve alçağa doğru uçmalıdır.

Akademik Sorunlar: Akademisyenlerin akademik yaşamları boyunca yaşadıkları sorunlar dört temel başlıkta incelenmektedir. Bunlardan ilki akademisyenler arasındaki sorunlardır. Akademik ortamda yadırganma ve





küçümsenme, yükseköğretim kurumlarında gereken disiplin ve çalışmanın olmaması, kıskançlık, dedikodu ve kişisel ihtiraslar ile yüksek makamlarda oturanların engellemeleri bu sorunlara örnektir.

İkinci olarak idari ve bürokratik sorunlar akademisyenlerin yaşadığı sorunlardan bir tanesidir. Siyasi otoritenin üniversitelerdeki bilimsel çalışmalara müdahil olması, akademisyenlerin bağlı oldukları yönetime boyun eğdirilmeye çalışılması, kadro sıkıntıları ve hakem sürecindeki makalelere gereken özen ve ihtiyatın gösterilmemesi bunlardan bazılarıdır. Bu nokta akademik özgürlük önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Lima Bildirgesine göre akademik özgürlük, akademik çevrenin mensuplarının tek tek ya da toplu olarak bilgiyi araştırma, inceleme, tartışma belgeleme, üretme, yaratma, öğretme ve anlatma yoluyla edinmelerinde, geliştirmelerinde ve iletmelerindeki özgürlük anlamında kullanılmaktadır (YÖK, 2007). Erdem'e (2006:304) göre, "bugün dünyada üniversitelerde akademik özgürlük, öğretim üyelerinin akademik özgürlüklerinin korunması ve üniversitenin değişen politik koşullarından etkilenmemesini sağlamak olarak algılanmaktadır". Balyer'in (2011) akademisyenlerin akademik özgürlükleri ile ilgili yaptığı araştırması bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Çalışmada akademisyenlerin şu anki sistem içinde sahip oldukları özgürlüklerinden memnun olmadıkları ve son yıllarda gitgide akademik özgürlüğün kısıtlandığı vurgulanmaktadır.

Bunlara ek olarak akademisyenlerin yaşadıkları sorunlardan bir diğeri ise dil sorunudur. Türkiye'deki yabancı dil öğrenme imkânlarının kısıtlılığı, ilkokuldan beri bir sağlam bir yabancı dil öğretiminin olmaması, Türkiye'de yabancı dil öğrenmenin zor olması gibi sorunlar bunlardan bazılarıdır.

Son olarak ise ofis, masa, derslik ve laboratuvar gibi temel fiziki yetersizlikler, araştırma ve projeler için gerekli olan mali destek sağlanmaması, bazı büyük üniversitelerdeki imkânların kişiselleştirilerek diğer araştırmacıların kullanımına kapatılması, akademisyenlerin maaşlarının istenen düzeyde olmaması gibi sorunlar akademisyenlerin yaşadığı maddi ve fiziki imkânsızlıklarını ortaya koymaktadır. Akademisyenlerin araştırma yaparken araştırma desteklerinin kısıtlı olmasının en önemli sorunlar arasında gösterildiği diğer araştırma sonuçları bu bulgularla paraleldir (Balyer, 2011; Mengi ve Schreglmanni 2013; Özdemir ve Gökçe Kutsal, 2010). Yükseköğretimin başarısında güçlü beyinlerin büyük bir rol oynadığı kaçınılmazdır. Üniversiteye güçlü beyinleri çekmede mesleğin gelir düzeyi, mesleki doyum ve mesleki saygı gibi faktörler önemli rol oynamaktadır. Gelir düzeyinin üniversite çalışanlarını tatmin etmemesi bu mesleğin çekiciliğini önemli derece olumsuz etkileyecektir (YÖK, 2007). Bu yönüyle akademik camiada araştırma desteği ve maddi gelir çözülmesi gereken önemli bir sorun konumundadır.

Yaşanan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri: Akademisyenlerin yaşadıkları sorunlar göz önüne alındığında bunların üstesinden gelmek amacıyla bir takım stratejilere sahiptirler. Bu stratejilere bakıldığında soğukkanlı ve özgüvenli olarak disiplinli bir şekilde çalışmak, sorunlara anında çözüm geliştirebilmek, başarıya





odaklanarak olumsuzlukları bir kenara itmek, alttan almak ve görmezden gelmek, cesur olmak, sorunun üzerine gitmek, akılcı ve sakin davranmak, daha fazla emek sarf etmek, diğer akademisyen grupları ile fikir alışverişinde bulunmak, pozitif düşünmek, kötü durumdan kar çıkarmaya çalışmak, idraklı olmak, ne istediğini bilmek, öngörülü olmak, umutsuzluğa düşmemek, olumlu insani ilişkilere sahip olmak, sorunların aşılabileceğine inanmak, kendinle barışık olmak, neler yapabileceğinin farkında olmak, sıradan şeyleri sorun haline getirmemek, sorunlara pozitif ve enerjik yaklaşmak, herkesle görüşmeye açık olmak, yılmamak, mücadele vermek ve azimli olmak akademisyenlerin sorunları çözmede kullandıkları stratejiler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Özel Yaşam ve Akademik Yaşam: Hangi meslek dalında çalışıyor olursa olsun özel ve sosyal yaşam arasındaki denge insan hayatında önemli bir yeri oluşturmaktadır. Özellikle çok çalışmak ve bilimsel çalışmalar yapmak zorunda olan akademisyenler için özel ve sosyal yaşam farklı bir yere sahiptir. Çünkü kişi özel yaşamı ve akademik yaşamı nasıl dengeleyeceği ya da hangisini daha fazla önem vereceği konusunda zaman zaman kuşkuya düşmektedir. Akademisyenlerin bir bölümü akademik yaşamı ihmal etmektedir. Ailenin veya özel birinin her şeyden öncelikli olması, hayatının tüm bölümünde insan odaklı olmaya koyma ve sosyal hayata daha fazla önem vermek akademi yaşamın ihmal edilmesini beraberinde getirmektedir. Bir kısım akademisyenlerin görüşleri ise akademik yaşamla özel yaşam arasında nasıl denge kurulacağı konusunda bir takım ipuçları vermektedir. Buna göre, üniversitelerdeki ders saatlerini aileye göre ayarlama, ailenin ve arkadaşların anlayışlı davranması, aileye de gereken zamanı ayırma, akademik yaşam ile sosyal yaşamı birbirinden ayırmadan iç içe götürme, eve akademik çalışma taşımama, ev, üniversite ve arkadaş ortamı gibi farklı ortamlarda farklı rolleri yerine getirme gibi stratejiler akademik yaşam ile özel yaşamı dengede tutmada bir çerçeve sunmaktadır.

Kaynakça

- Atkinson, R.(1995). *Gift of stories*. London:Bergin & GarveyWestport, Connecticut.
- Atkinson, R. (1998). *The life story interview*. Thousand Oaks, Ca.:Sage.
http://www.itari.in/categories/higherpurpose/life_story_interview.pdf (Erişim tarihi: 5 Eylül 2010)
- Balyer, A.(2011). Academic freedom: perceptions of academicians in Turkey. *Education and Science*, 36(162), 138-148.
- Berg, B. L. (2007). *Qualitative research methods for social sciences*. Boston: Allyn and Bacon.
- Brikci, N., and Green, J. (2007). *A guide to using qualitative research methodology*. London:Medecins Sans Frontiers.
- Carpenter, J. (2008). Metaphors in qualitative research: shedding light or casting shadows? *Research in Nursing & Health*, 31, 274-282.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Güz 2008, 6(4), 693-712,
(14.08.2010)www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2008_cilt6/sayi_4/693-712.pdf
- Coşar, M. (2001). Nietzsche felsefesinde dürtü ve metafor kavramları. *Felsefe Dünyası*,33, 112-124.
- Çoklar, A. N. ve Bağcı, H. (2009). Öğretmen adaylarının eğitim teknolojisi kavramına yönelik geliştirmiş olduğu metaforlar. *Journal of Qafqaz University*, 28, 172-184, (14.08.2010)





- Çelikten, M. (2005). Eğitim sisteminde kullanılan kültür ve öğretmen metaforları, *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, 28-30 Eylül, Denizli.
- Demirel, Ö. (2005). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Erdem, F. ve Satır, Ç. (2000). Farklı örgütlerde kültürel yapının metaforlarla analizi. *VIII. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*, 25-27 Mayıs, Nevşehir.
- Erdem, A. R. (2006). Dünyadaki yükseköğretimin değişimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 299-314.
- Hardcastle, B., Yamamoto, K., Parkay, F. W., and Chan, J. (1985). Metaphorical views of school: A cross-cultural comparison of college students. *Teaching and Teacher Education*, 1(4), 309-315.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Koro-Ljungberg, M. (2001) Metaphors as a way to explore qualitative data, *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 14(3), 367-379.
- Kuş, E. (2007). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel veri analizi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Lakoff, G. and Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Low, G. (2008). Metaphor and education. Raymond W. Gibbs, Jr. (Ed.), *The Cambridge handbook of metaphor and thought* (212-228). Cambridge University Press.
- Mengi, F. ve Schreglmann, S. (2013). Akademisyenlik bağlamında bilimsel üretkenliği etkileyen çevresel faktörler, *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1-17.
- Ocak, G. ve Gündüz, M., (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 293-309.
- Odabaşı, F., Fırat, M., İzmirli, S., Çankaya, S. ve Mısırlı, A. (2010). Küreselleşen dünyada akademisyen olmak. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(3), 127- 142.
- Özdemir O, ve Gökçe Kutsal Y. (2010). Bilimsel üretkenliği etkileyen çevresel faktörler. (Ed: Yılmaz, O). *TUBİTAK ULAKBİM Türk Tıp Dizini, Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık*, 74-79.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003), (2005), (2011) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÖK (2007). *Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi*. Ankara: Yök Yayınları.
- Yüksel, S. (2002). Yükseköğretimde eğitim-öğretim faaliyetleri ve örtük program. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 361-370.
- Wetherell, C. and Nodding, N. (1991). *Stories lives tell: narrative and dialogue in education*. New York: Teachers College Press.
- Woollard, J. (2005). The implications of the pedagogic metaphor for teacher education in computing. *Technology, Pedagogy and Education*, 14(2), 189-204.





Views of Living Scientists on Their Academic Life Stories

Assoc.Prof.Dr.Gürbüz Ocak
Afyon Kocatepe University-Turkey
gocak@aku.edu.tr

Assoc.Prof.Dr.İjlal Ocak
Afyon Kocatepe University -Turkey
iocak@aku.edu.tr

Res.Assist.Ahmet Yamaç
Afyon Kocatepe University -Turkey
yamac87@gmail.com

M.A. Aylin Yazıcıoğlu
Afyon Kocatepe University -Turkey
aylinyazicioglu20@hotmail.com

Extended Abstract

Purpose: Metaphor is an important tool which explains the relationship between learning and language. Metaphor is both related to literature and language, and an important part of daily life and language. The analysis of scientists' academic and personal lives, determining scientific and creative metaphors in their professional lives, presenting their views will be a model and shed a light for those who work and want to work in the academic domain. In this sense, the analysis of metaphors related to the academic lives of scientists is of vital importance. The purpose of this study is to analyze their academic backgrounds by discussing "The metaphors in academic life stories of living scientists", and bringing out their perspectives and views by determining scientific and creative metaphors in academicians' lives. Within this framework, research question in this study is "What are the metaphors living scientists use while narrating their academic life stories and creativity?".

Method: This study is a qualitative research study which aims to analyze metaphors in academic life stories of living scientists, and determine themes according to the views and experiences of scientists. As a result of the studies, an interview form has been developed to obtain detailed information about explanations living scientists make about academic experiences and their views on metaphors. The study group was comprised of 28 academicians, and to conduct the interview more quickly and easier, the participants were chosen from 7 closest cities to Afyonkarahisar. To determine metaphors in academic life stories of living scientists, descriptive and content analysis techniques were used, and the life stories were summarized according to the themes organized.

Results: The findings were presented under the themes of "the meaning of academic success concept", "academic life metaphor", "academic life metaphor and its rationale", "experienced problems", "solution offers", "the relationship between academic life and private life". According to the views of the academicians, academic success means integrating academic approach into entire life, the quality of scientific research and working hard and performing the necessities of career steps. When academicians' views on metaphors living scientists use about their academic lives and rationale were analyzed, four sub-themes were determined: working, journey,





risk and promotion. When academicians' views on the metaphors they use about their academic lives and the rationale of the metaphors were analyzed, three sub-themes – considering academic life as a struggle, a journey and as advancing – were determined related to the “academic life metaphors and their rationale” theme. Academicians' expressions on the problems were divided into four sub-themes: problems among academicians, foreign language problem, administrative and bureaucratic problems, monetary and physical impossibilities. Furthermore, scholars have put forward various strategies to solve these problems. Finally, according to the views on academic – private life relationship, these findings were obtained: “won't succeed in any of them”, “keeping in balance” and “ignoring”.

Conclusion and Recommendations: Academic success means three things. Being successful in only academic life doesn't reflect the whole meaning of success. Although reaching an aim which is valued universally is very important, climbing up career steps isn't enough on its own. Besides, proposing solution offers to universal and national problems and taking pleasure and feeling happy at the same time has an important place in academic life and academic success. Academic success is seen as a product of a process more than just a product, and individuals need to work hard towards the aims determined before to climb up the career steps one by one. Academic life is conceptualized working hard, journeys, risk and advancing concepts as a basis. In academic life, scholars need to develop themselves in a dynamic process, and to work in a disciplined way. Like a flying bird, scholars, with the aim of analyzing phenomenon and cases closely, deeply and remotely, should fly high and low. In this study, it is emphasized that scholars aren't happy with the freedom they have now; and in recent years; academic freedom has been limited. Also, it is emphasized that academic freedom is decreasing year by year. In academic circles, research funding and monetary problems are important problems waiting to be solved. Social life constitutes an important part of one's life whichever job s/he is doing. As they have to work hard, do research and produce knowledge, private and social lives have different roles in academicians' lives. Because scholars sometimes feel doubtful of which will be more important (social life or private life) and how they will keep the balance for their lives.

Keywords: Metaphor, academic life stories, scientist, and scientist education.

